

ANLATIM BİÇİMLERİ

- ✓ Bir metinde anlatılmak isteneni aktarma tarzı, anlatım biçimi olarak ifade edilir.
- ✓ Anlatım biçimleri dört çeşittir.

1. Öyküleyici Anlatım (Öyküleme)
2. Betimleyici Anlatım (Betimleme)
3. Açıklayıcı Anlatım (Açıklama)
4. Tartışmacı Anlatım (Tartışma)

- ✓ Anlatım biçimleri, metnin türüne göre değişir.
- ✓ Anlatmaya bağlı metinlerde (roman, hikâye, destan, masal vb.) öyküleyici ve betimleyici anlatım kullanılır.
- ✓ Düşünce anlatan, bilgi veren metinlerde açıklayıcı ve tartışmacı anlatım ağırlıktadır.

ÖYKÜLEYİCİ ANLATIM

- ✓ Bir olay aktarmayı amaçlayan anlatımdır.
 - ✓ Öyküleyici anlatımda sıralı bir olay akışı vardır.
 - ✓ Amaç, okuru olay içinde yaşatmaktır.
 - ✓ Anlatmaya bağlı metinlerde (roman, hikâye, destan, masal vb.), gezi yazısı, anı gibi öğretici metinlerde kullanılır.
- Eğilip toprağı eşeledi. Epeyce aradıktan sonra birkaç tohum buldu. Toz içinde kalmış ellerinin çatlaklarına toprak dolmuştu. Tohumları sildi. Sonra dişledi. Yüzünü acıyla buruşturdu. Sonra da tohumları başörtüsüne düğümledi. Kendi kendine “Vay!” dedi, “Vay garip başım! Tümü de çürümüş. ... Vay!” dedi.
[Keçi / Yaşar Kemal (Yolda)]

- Taşkent’ten Semerkant’a giderken ben de Afrasyap’ı tercih ettim. Yaklaşık iki buçuk saat süren bu yolculuk sırasında iki kişilik bir vagona bilet almıştım. Yol arkadaşım, önce Taşkent’teki annesini ziyaret etti, sonra Buhara’daki ailesinin yanına döndü. Onunla biraz Türkçe, biraz İngilizce sohbet ettik.
(<https://www.atlasdergisi.com/>)

BETİMLEYİCİ ANLATIM

✓ Bir nesneyi, insanı, yeri zihinde görsel olarak canlandıracak ayrıntılara yer veren anlatımdır.

✓ Betimleyici anlatım, daha çok görme duyusuna hitap eder.

✓ Zihinde bir fotoğraf oluşturmak amaçlanır.

✓ Betimleyici anlatım, bilgi vermeye, nesnel tutum benimsemeye ya da sanatsal izlenim oluşturmaya yönelik olabilir:

-Açıklayıcı (yansıtmacı, bilgilendirici) betimleme

-Sanatsal (öznel, izlenimsel) betimleme

- Adamın gözleri kapalı. Bir ceviz ağacının altında üç yaşında, dişleri bembeyaz, gülen, emekleyen bir çocuk... Çocuk ter içinde. Yüzünden gözünden terler süzülür.

[*Hançer / Yaşar Kemal (Yolda)*]

- “Eğirdir’i göl bir boğazla ikiye ayırır, kasabanın ucundaki biri büyük, biri ufak iki ada Eğirdir gölünü müstesna bir manzara değeri verir. Eğirdir kasabası, bunun ucuna yapılmış eski kalenin içinde ve kenarındadır. Evler, sürgün avı önünden kaçıyor gibi, üst üste, boğazlaşarak, gölün burun noktasını yapmışlardır.” (Falih Rıfkı Atay)

AÇIKLAYICI ANLATIM

✓ Bir konu hakkında bilgi vermeyi amaçlayan anlatımdır.

✓ Açıklayıcı anlatımda konunun, olayın çeşitli yönleriyle ilgili açıklamalar yapılır.

✓ Genellikle bilgi veren, düşünce aktaran yazılarda görülür ancak **gezi yazısı**, **anı** gibi öğretici metinlerde de sıklıkla kullanılır.

- Kayığımız Karadağ adasına epey yaklaşmıştı. Bu adada bir mağara vardır, dibinde ılık şifalı sular kaynar. Kaplıca, birçok hastalığı iyi edermiş; hele gözlere çok yararmış.

(*Mavi Anadolu / Azra Erhat*)

- “Belgrat kalesi içindeki Fikir Tepe’den Tuna kıyılarına bakıyorum. Belgrat 1521’den itibaren 347 sene Türk kalmıştır. Ali Rıza Paşa, kale anahtarlarını Prens Mihalyo’ya 1868’de teslim etmiştir.”

(Falih Rıfkı Atay)